

Motion till riksdagen

1989/90:Ub128

av Sture Ericson m.fl. (s)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

I den forskningspolitiska propositionen framhålls vikten av att forskning både kan och skall bedrivas inom alla delar av högskolan. Det fastslås också att den forskning som vuxit fram vid de små och medelstora högskolorna fortsättningsvis skall ske inom ramen för nuvarande organisation. Det sägs t.ex. att "fakultetsanslagen tillhör inte bara det universitet eller den högskola, dit respektive fakultetsnämnd är knuten, utan är gemensam för flera högskoleenheter".

Verkligheten är tyvärr den att fakulteterna och institutionerna vid universiteten i allt för ringa grad orienterat sin verksamhet mot de små och medelstora högskolorna. Det är utifrån dessa erfarenheter sannolikt så att ett genomförande av propositionens förslag för att stärka forskningen vid de små och medelstora högskolorna inte kommer att leda till att de lofvärda intentionerna uppnås.

I regeringens proposition 1986/87:80 om forskning föreslogs att en del av den rörliga resurs som tilldelas fakulteterna för lektors kompetensupphållande forskning skulle "öronmärkas" till stöd för lärarna vid de mindre högskoleenheterna. Summan skulle inte understiga genomsnittet av de tre senaste årens tilldelning. Bakgrunden var att regionstyrelserna, som tidigare fördelat dessa medel till de nya högskolorna, nu skulle upphöra. Motivet för öronmärkningen sades vara att fakultetsnämnderna inte ännu var tillräckligt förtrogna med behoven ute vid de mindre högskolorna.

Utredningen "Forskningen vid de mindre och medelstora högskolorna" tvivlar dock på att fakultetsnämnderna är rätt instans för hantering av de problem den rörliga resursen är avsedd att lösa vid dessa högskoleenheter. Detta bl.a. därför att fakultetsnämnderna vid flera universitet ersatts av utbildnings- och forskningsnämnder, som enligt utredaren inte är "lämpade att handlägga ärenden som rör de mindre och medelstora högskolornas forskning". Utredaren konstaterar också att denna bedömning delas av högskolornas företrädare.

Trots detta föreslår man nu i den forskningspolitiska propositionen att den rörliga resursen i framtiden skall hanteras av fakulteterna.

I detta sammanhang är det därför angeläget att peka på de förhållanden där de små och medelstora högskolorna kommer att missgynnas om propositionens förslag genomförs.

När "öronmärkningen" av den rörliga resursen till de små och medelstora

högskolorna av de resurser som fördelas av fakultetsnämnderna försvinner, kommer lärare vid de små och medelstora högskolorna att få svårare att få del av dessa. Troligt är också att fakultetsnämnderna i sin prioritering kommer att hänvisa till det ökade anslaget om 30 milj. kr. för forskningsstödjande verksamhet.

En annan konsekvens av propositionens förslag kan i praktiken komma att innebära att resurser motsvarande omkring tre helårstjänster fråntas vardera högskolorna i Örebro, Växjö och Karlstad, vilka i egenskap av gamla universitetsfilialer har en storlek och kompetensprofil som medfört att anslagen för kompetensuppehållande forskning varit särskilt stora där. Det är rimligt att dessa högskolor i framtiden själva får disponera en rättmätig andel av den rörliga resursen. Fakultetsnämnderna kunde som hittills yttra sig över kvaliteten på forskningsansökningarna, och vid den centrala fördelningen av resurser kunde utgångspunkten vara antalet behöriga lärare vid respektive högskola.

Med den nyordning som föreslås beträffande forskarutbildningen föreligger en risk att de studerande från de små och medelstora högskolorna som önskar gå vidare efter grundutbildningen missgynnas. Kontakter med universitetet visar att nyordningen innebär en dramatisk minskning av antalet studerande som antas till forskarutbildning och att antagningsförfarandet kommer att utformas så att de olika institutionerna kommer att mycket noggrant selektera bland de sökande. Ett viktigt inslag i en sådan selektion är prognosen för framgångsrika studier. Den kunskap som fordras för en sådan prognos är givetvis större vad gäller de sökande som kommer från den egna institutionen vid universitetet. Eventuellt kan det bli så att de studerande väljer att genomföra sin grundutbildning vid universitetet för att inte missgynnas vid antagningen. Därigenom urholkas också grundutbildningen vid de små och medelstora högskolorna.

De rörliga resurserna bör därför även fortsättningsvis vara öronmärkta och medlen för forskningsstödjande verksamhet bör markant ökas (genom t.ex. omfördelning av medlen från universitetet till de små och medelstora högskolorna). Vidare bör frågan om hur målet med ökat antal studerande från små och medelstora högskolor som går vidare till forskarutbildning närmare utredas (t.ex. bör även de små och medelstora högskolorna kunna få del av fasta forskningsresurser i form av doktorandtjänster). Skrivningen om universitetens skyldighet att fördela fakultetsanslagen även till de små och medelstora högskolorna bör skärpas och kontrollen av att anslagen fördelas enligt denna princip bör följas upp av t.ex. UHÄ.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av medel för forskning till de små och medelstora högskolorna.

Stockholm den 20 mars 1990

Mot. 1989/90

Ub128

Sture Ericson (s)

Maud Björnemalm (s)

Håkan Strömberg (s)

Rosa-Lill Wählstedt (s)

Ulla Berg (s)